

JOSEPH E. JEFFS, *The George C. McGhee Library. A catalogue of Books on Asia Minor and the Turkish Ottoman Empire*, Georgetown University-Washington, 1984, IX+115 sayfa. Ederi yazılı değil. Girişi kaleme alan: Dr. Heath W. Lowry. Metin içi gravürler de vardır.

Memleketimizi ziyaret eden gezginler ve uzun bir süre kalan yabancı devlet temsilcileri ile sair görevliler, tarihimizi ve geçmişimizi ilgilendiren kültür varlıklarına büyük bir değer verirler. Bunlar arasında pekçok malzemeyi bir araya getirip koleksiyonlar yaratanlar bulunduğu gibi, kitap meraklıları da vardır. Bildikleri dillere göre toplamağa başladıkları eserler aracılığı ile, içinde buldukları toplumu öğrenirler, yakın temas kurdukları kitap ve makale sahiplerinden edindikleri eserleri değerli anı olarak saklarlar. Bu koleksiyonların sonradan çeşitli öyküleri meydana gelir. Bir kısmı dağılır fakat bir kısmı kitaplıklara verilir ve ortaya bir derme çıkar. Bunların üzerinde tek tek durmak yerine, şimdi elimin altında bulunan bir düzenli kataloga değiniyorum.

Amerika Birleşik Devletleri ile ilişkilerimizin yoğunlaşmağa başladığı 1951 yılından itibaren bir süre ülkesini başkentimizde temsil eden ekselans McGhee derin bir ilgi duyduğu ülkemiz için kişisel görüşleri doğrultusunda bir kitaplık meydana getirmiştir. Bunun geçmişini gene kendisi tarafından kaleme alınan satırlarda okumaktayız (s. VII-VIII). Bu satırların yazarı onun konu ettiği kitapçıları yakından tanımış olmakla beraber, temsilcilerin ödediği oranda para veremeyeceği için, ancak adlarını öğrenebilmişti. Bilhassa Beyoğlu yöresinde toplu olarak bulunan ekalliyete mensup kitapçılar, sağladıkları kitapları para sahibine satmak için zamanı kolları. Son yıllarda bunlar artık tamamen ortadan kalktı ve yanılmıyorsam bir tek Yüksekaldırım kitapçısı kaldı. Bu anıyı da devam ettirmesi bakımından, bu çabayı takdirle karşılıyoruz. Sayın büyükelçi bir ihtisas kitaplığı yerine yaygın bir yol tutmuş, böylece klâsik devirlerden başlayarak, Kurtuluş Savaşımıza kadar geçen süreyi kapsayan eserler edinmiştir. Böylece bir diplomatın beklenmedik bir zamanda karşılaşıacağı sorunlar için, nasıl yanıt vereceğinin ilk belirtilerini kendisi aramak istemiş olabilir. Bu tarz temsilciler çoğu kez ihtisadan öte, genel kültür ve bilgiye sahip olmaları gerektiği için ağırlığını da bu tarafa vermiştir. Kaldı ki sayın elçi bir ihtisas kitaplığı meydana getirmenin güçlüğüne de değinmiştir. Bizim için akıl almaz ölçüler diye tanımlayacağımız ödenekler alan bu zatlara bile pahalı gelen kitaplar, hele 1973 yılında patlak vererek petrol bunalımından sonra meydana gelen büyük enflasyon etkisiyle, daha da yüksek fiyatlara ulaşmakta ve bazı kişilerin de spekülâtif hareketleri sonunda daha büyük boyutlara ulaşmaktadır. Konuyu bir dert anlatma ve ortaya koyma bakımından değil, fakat bu gibi acaip rakamlara karşın gene de değerlibilir ellere geçen eserlerin, özel bir kitaplıkda değil de bir araştırma merkezi çekirdeğine dönüşmesini takdir etmek içindir. Nitekim giriş yazan Dr. Lowry de İstanbul'daki kitaplıkların büyük bir kısmının vakıf aracılığı ile kurulduğunu haklı olarak belirtip, şimdi Washington'da daha geniş bir kitleye yarar sağlayacak bu bağış işine değinmektedir. Sayın büyükelçinin kitapları arasında ender rastla-

nacak kitaplar bulunmamakla beraber, bir bilim adamının kitaplığına girmesi olanaksız pek çok eserin de bulunması ve bunların bir kısmının özel korunma altına alınması, Amerika'da bile pahalı kitapların sağlanmasının güçlüğüne bir delildir.

Kitap her bakımdan kütüphanecilik başarısıdır. Kitapların yazara göre hazırlanan fişlemesinden sonra en zahmetli yönü olan dizin çıkarma işi başarıyla tamamlanmıştır. Böylece ülkemiz için ufak bir şüphesi bulunan ve bunun gidermek için kitaplığa başvuracak kişi, daha girmeden veya mektup yazmağa oturmadan önce şüphelerinin ve tereddüdlerinin büyük bir kısmının giderecektir. Yoksa bir tek ad sıralaması vermekle yapılacak iş yarım kalmış olacak, araştırmacılar zaman yitireceklerdi. Hazırlıyanın çabası toplayandan az değildir. Büyük bir emek sarfını gerektiren bu çabayı esirgemediği için çalışkan kütüphaneciyi takdir etmeliyiz.

Doç. DR. MAHMUT H. ŞAKIROĞLU